An aerial photograph of a winding dirt road through a hilly landscape. The road is light-colored and curves through green and brown fields. A person is walking on the road in the distance. The hills are covered in vegetation, and there are some trees scattered throughout the scene.

Hlapec Jernej in njegova pravica

Ivan Cankar

Ivan Cankar

1876 † 1918

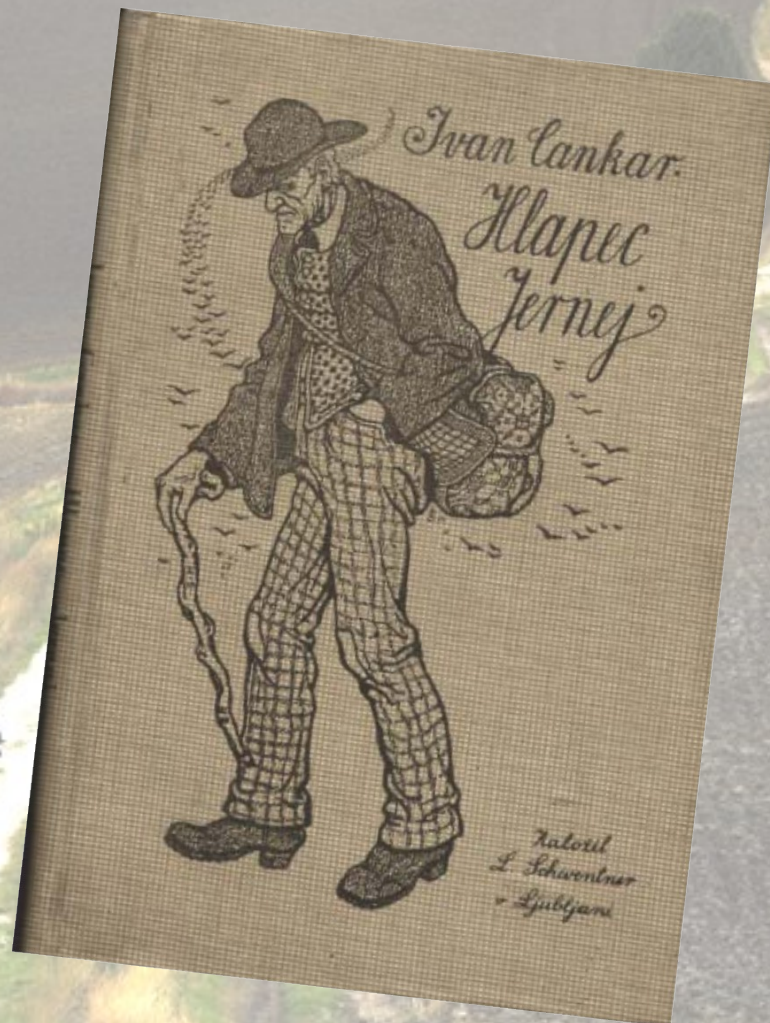

- Največji slovenski **pripovednik** in **dramatik**; **kritik** in **esejist**;
- Mladost preživel na **Vrhniki**, v **Ljubljani** obiskoval realko, odšel študirat na **Dunaj**, a študija ni dokončal;
- Zanimanje za **politiko**;
- Do svoje smrti je živel v Ljubljani;
- Prvi slovenski *poklicni* pisatelj.

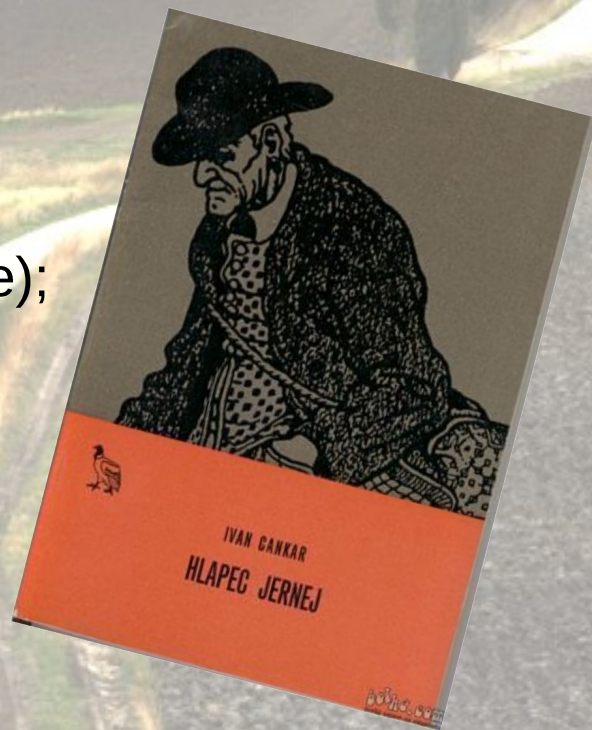
Dela: Hlapci, Martin Kačur, Na klancu, Za narodov blagor, Kurent, Kostanj posebne sorte, Gospod stotnik, Vinjete, Kralj na Betajnovi, Pohujšanje v dolini šentflorjanski, Iz moje samotne, grenke mladosti...

O delu

- Povest je nastala leta **1907**;
- srečanje s *kmečkim človekom*, ki je iskal v mestu **pravico** zoper svojega brata;
- spada v obdobje Cankarjeve *politične dejavnosti*, ko je kandidiral za poslanca na socialnodemokratski listi;
- “Hotel sem napisati agitacijsko brošuro za volitve, pa je nastala moja najboljša novela”.

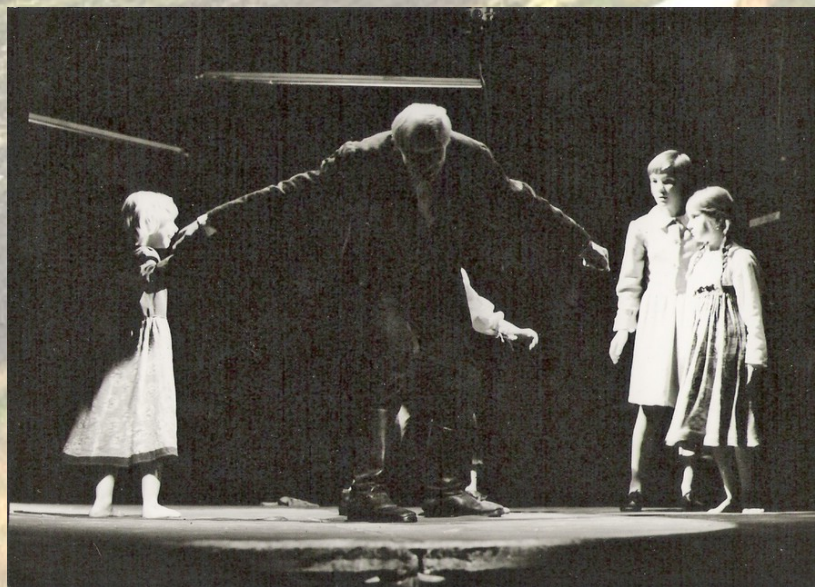

- Zgodba ni vezana ozko na slovenski prostor, temveč je aktualna v širši družbeni stvarnosti;
  - največkrat izdana in prevedena Cankarjeva knjiga;
  - dramatizacija in operna uglasbitev dela.
-
- Značilno ciklično paralelno dogajanje;
  - napisana v vzvišenem, patetičnem in biblijskem slogu (zaradi pomembnosti ideje);
  - poetično delo; metafore, simboli, okrasni pridevki, retorična vprašanja, nagovori, inverzije...

O glavnem junaku

- *Napredni junak in upornik;*
- *Proletarec, ki išče pravico zaradi sadov svojega dela;*
- *Neomajno zaupanje Bogu in njegovi milosti;*
- *Napačno pojmovanje lastnine – vzrok za spor;*

Kratka vsebina

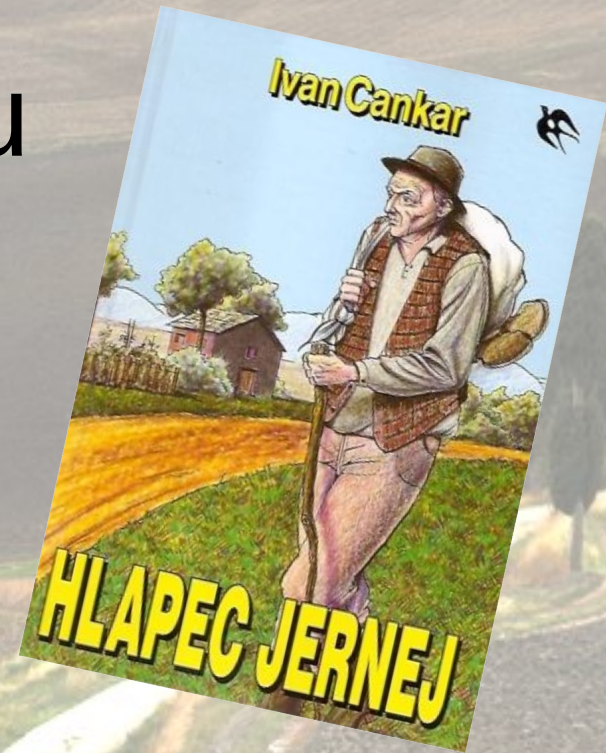
Jernej je hlapec pri Sitarjevih. Stari gospodar mu je obljubil, da bo lahko živel pri njih do svoje smrti. Ko pa stari Sitar umre, mladi naslednik Jerneja vrže na cesto. To je začetek iskanja pravice: za pomoč prosi v vasi, mestu in celo na Dunaju. Na koncu ga zaprejo in pozneje vrnejo v domačo vas. Zadnje upanje je domači župnik, ki ga kruto odslovi. Jernej vzame pravico v svoje roke in zažge domačijo Sitarjevih. Ko so ljudje videli, kaj je storil, so v ogenj vrgli tudi njega in ga tako umorili.

O delu

- **Motivi:**

- Smrt *patriarhalnega* gospodarja;
- nasledstvo *kapitalističnega* gospodarja;
- *brezpravnost hlapca, izkoriščanje*;
- brezuspešno iskanje pravice in dvom o njenem obstoju;
- razočaranje nad državnim pravom in cerkvijo;
- *Jernejev obup* ← simbol nujne revolucije.

- **Ideja:**

Družbenozgodovinsko utemeljena pravica delavca do rezultatov svojega dela

- **Tema:**

Osebna tragedija hlapca Jerneja v boju za lastno pravico ← kaže se kot osebna drama.

→ Spoznanje: *posameznik nima moči za doseg pravic v ustanovah in zakonih meščanske družbe.*

- Socialno ozadje kaže na prehod iz patriarhalnih odnosov v kapitalistične.

